

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ แนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและบริการ สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก่อให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งแนวทางหนึ่งคือการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้แก่เยาวชนของชาติในระดับต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาด้านอาชีพให้กับเยาวชนเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่กำหนดให้เยาวชนของชาติได้เรียนรู้เรื่องการทำงานและอาชีพ โดยในระดับประถมศึกษามุ่งเน้นให้เยาวชนอายุระหว่าง 6-11 ปี มีความรู้พื้นฐานในด้านการงานและพื้นฐานอาชีพให้เหมาะสมกับวัย เพื่อไปช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ส่วนในระดับมัธยมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะทางอาชีพได้ตามควรแก่วัย ตลอดจนมีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพทุกชนิด (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 1)

การจัดการศึกษาด้านอาชีพเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นเรื่องที่สำคัญและต้องให้ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถพึ่งตนเองได้ กล่าวคือ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ตามสมควรเมื่อจบการศึกษา ไม่ว่าจะจบการศึกษาในระดับใดก็ตาม รวมทั้งให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามอัธยาศัย โดยเฉพาะนักเรียนที่เข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพราะนักเรียนในระดับนี้เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตไปสู่วัยทำงานและพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต จึงควรได้รับการเตรียมตัวให้มีความรู้ความสามารถ ล้ำหน้าไปใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป ซึ่งจะเห็นได้จากแนวนโยบายของรัฐบาลในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520

ในส่วนที่เกี่ยวกับการมัธยมศึกษาระบุว่า "มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดเพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกวิชาชีพให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม" การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น พึงให้ผู้เรียนเลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัด และความสนใจอย่างกว้างขวาง ดังนั้นในการจัดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 กรมสามัญศึกษาจึงได้จัดการเรียนการสอนวิชาชีพเป็นวิชาเลือก แต่จากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 โดยหน่วยงานต่าง ๆ (กรมวิชาการ, 2531, หน้า 107-117) พบว่าโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ชาติครูที่มีความรู้ด้านวิชาอาชีพ ชาติเอกสารหลักสูตร ชาติวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ชาติสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานอาชีพ สถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการฝึกงาน และขาดงบประมาณ

2. ปัญหาการใช้หลักสูตร ได้แก่ โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของหลักสูตรในเรื่องการเปิดสอนวิชาอาชีพได้มากนัก โรงเรียนไม่เข้าใจหลักการสอนตามแนวหลักสูตร โดยจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากเกินไป ทำให้การฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ ครูผู้สอนไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวหลักสูตร นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจของตนได้น้อยมาก และขาดการนิเทศติดตามผล

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรกว้างและมีมาก แต่เวลาสำหรับการจัดกิจกรรมมีน้อยไม่เพียงพอ การสอนมุ่งเน้นเฉพาะการผลิตมากกว่าการจัดการไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ไม่มีส่วนช่วยพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจทางด้านอาชีพ ครูยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีการวัดผลและประเมินผลตามแนวหลักสูตร

นอกจากนี้จากรายงานประจำปีของ กรมสามัญศึกษา (2528, หน้า 54) ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพไว้สรุปได้ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพ เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน ชาติครูในสาขาที่ต้องการ รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการเพื่อฝึกงาน

ต่อมากรมวิชาการได้ปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน สอดคล้องและต่อเนื่องกันทุกระดับ ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งปรับเนื้อหาหลักสูตรวิชาต่างๆ ให้มีแต่เรื่องที่มีความจำเป็นหรือไม่มีความซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งจัดเนื้อหาในรายวิชาให้ตรงตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ปรับโครงสร้างของหลักสูตรในส่วนที่เป็นวิชาบังคับแกลง ให้มีวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นอันหมายถึง โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา หรือหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาหลักสูตรรายวิชาต่างๆ ตามโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทในส่วนของวิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีโครงสร้างประกอบด้วย 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มภาษา กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มการงานและอาชีพ สำหรับกลุ่มการงานและอาชีพแบ่ง โครงสร้างออกเป็น 2 วิชาคือ วิชาการงานเป็นวิชาบังคับเลือก และวิชาอาชีพเป็นวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาความถนัด และความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียน เมื่อพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรพบว่า วิชาอาชีพประกอบด้วย 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิต และงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน จุดประสงค์สำคัญของวิชาอาชีพ คือ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพ มีความสามารถ และทักษะในอาชีพ มีเจตคติที่ดี และมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ตลอดจนความสามารถในการจัดการธุรกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535, หน้า 3) โดยหลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนจากเอกสารคำอธิบายรายวิชาชั้นมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 หรือเลือกจากหลักสูตรอื่นใดที่เทียบเท่าหรืออยู่ในระดับเดียวกันที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ หรือเลือกรายวิชาอาชีพที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (กรมวิชาการ, 2532, หน้า 6-7, และ หน้า 96)

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องอาศัยขั้นตอนที่กล่าวได้ว่ามีความสำคัญที่สุด คือ การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรที่โดยทั่วๆ ไป จะกำหนดหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลไว้อย่างกว้างๆ

มีลักษณะยืดหยุ่นได้ ไปสู่การปฏิบัติจริง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดที่จะบ่งชี้ว่าหลักสูตรนั้น ๆ เกิดความสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงใด การนำหลักสูตรไปใช้จะสำเร็จลุล่วงไปได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบใหญ่ๆ 3 ประการ คือ

1. ตัวครู ซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหาร ซึ่งจะเกี่ยวข้อง ในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือ/นิเทศ
3. แผนงาน ที่ได้มีการออกแบบอย่างมีระบบ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อจำกัดต่าง ๆ ด้วย

(อำนาจ จันทร์แบน, 2532, หน้า 7)

จากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับโรงเรียน คือ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นที่บุคคลดังกล่าวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเจตนารมณ์ของหลักสูตร และแนวปฏิบัติในการใช้หลักสูตรอย่างชัดเจน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนปฏิบัติตามภาระงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ จึงจะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุจุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ให้รับผิดชอบดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 และได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ตลอดจนสามารถตอบสนองนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการอย่างเด่นชัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงมีนโยบายให้โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และแนวดำเนินการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นที่

โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้นั้น มีหลักการและเหตุผลตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อสนองจุดเน้นของการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 รวม 3 ประการ คือ

1.1 ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนให้รู้จักปรับปรุงชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

1.2 จัดการศึกษาให้ทันความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพ

1.3 พัฒนาคุณภาพเด็กทั้งในด้านความรู้ ทักษะและความรู้สึก

2. สนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม

3. เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

4. ส่งเสริมให้คนมีความรู้ และความสามารถทางวิชาการ คือ รู้ และทำได้

5. เพิ่มเติมในสิ่งที่บกพร่อง ให้สมบูรณ์ เช่น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ฯลฯ

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, หน้า 5)

โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดเน้นในการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาอาชีพเพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ในส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษาเป็นนักเรียนชนบท สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533, หน้า 22) ได้เสนอแนะให้โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับโรงเรียนในชนบท เหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางหรือค่อนข้างต่ำ แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นภาระงานใหม่ที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพิ่งจะรับมาดำเนินการในปีการศึกษา 2533 โรงเรียนส่วนใหญ่จึงทำการเปิดสอนในปีการศึกษา 2534 ซึ่งเป็นเวลาไม่นานนัก การมีประสบการณ์น้อยเช่นนี้จึงต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ดังจะเห็นได้จาก รายงานโครงการวิจัยความก้าวหน้าและ

ความต้องการทางการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2533 เรื่องสภาพการดำเนินงานในโรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 อุดรธานี ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่
2. การจัดวิชาเลือกเสรีไม่สามารถสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนได้
3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
4. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดผลและการประเมินผล

(สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 9, 2533, หน้า ช-ค)

ประกอบกับจากรายงานโครงการวิจัยความก้าวหน้า และความต้องการทางการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2533 เรื่องสภาพการดำเนินการของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุงไปใช้ ในปีการศึกษา 2533 ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8 ได้สรุปปัญหาของผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ทั้งโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร และโรงเรียนโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ปัญหาที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่

1. เอกสารหลักสูตรตลอดจนคู่มือต่าง ๆ ส่งให้โรงเรียนล่าช้า
2. ครูยังไม่เข้าใจในหลักการและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฉบับปรับปรุง
3. ขาดบุคลากรด้านการเรียนการสอน และครูมีกิจกรรมอื่นรวมทั้งรับภาระชั่วโมง

การสอนมาก

4. สถานศึกษายังไม่มี ความชัดเจนในการปฏิบัติในการเปิดสอนวิชาเลือก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

5. การสอนซ่อมเสริมไม่สามารถจัดตามความต้องการของนักเรียนได้

(สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8, 2533, หน้า 43-45)

นอกจากนั้น ในการประชุมสัมมนาเรื่อง การใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงในโรงเรียนร่วม-พัฒนาการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2533 ณ โรงแรมทิพย์ช้าง จังหวัดลำปาง ได้มีการสรุปปัญหาตั้งนี้คือ หลักสูตรแม่บทเปิดโอกาสให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นได้ แต่โรงเรียนยังทำหลักสูตรท้องถิ่นไม่ได้ การจัดวิชาเลือกเสรีโรงเรียนทำได้อย่างจำกัด เพราะบุคลากรไม่พร้อม อุปกรณ์และงบประมาณจำกัด ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 5-7)

จากข้อมูลสรุปปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ได้มีการพัฒนาและการใช้หลักสูตรวิชาเลือกเสรีต่าง ๆ แล้ว แต่การดำเนินการพัฒนาและการใช้หลักสูตรเหล่านั้นยังเป็นปัญหาอยู่หลายประการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องร่วมมือกันพัฒนาปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายตามความคาดหวังของหลักสูตร

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน สภาพทั่วไปของจังหวัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ มีพื้นที่ประมาณ 20,548.16 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง กล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตกว้างขวางที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพสังคมเดิมมีลักษณะเป็นสังคมชนบท อาชีพหลักของประชากร คือ เกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรไปสู่สังคมเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม มีความหลากหลายในอาชีพต่าง ๆ ทั้งทางด้านเกษตร และการท่องเที่ยว อาชีพเหล่านี้ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการดำเนินงานสามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดนครราชสีมาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้สนองต่อสภาพสังคมและ เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้สามารถออกไปสู่สังคมดังกล่าว และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามความมุ่งหวังของหลักสูตร โดยเน้นด้านวิชาอาชีพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 149 โรงเรียน ได้เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา จนถึงปีการศึกษา 2535 ถือว่าเป็น การนำหลักสูตรไปใช้ครบชั้นเรียน จึงควรที่จะศึกษาว่าการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนนั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานบางโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ปรากฏว่ายังมีการเปิดสอนวิชาอาชีพไม่กว้างขวางนัก ครูยังไม่เข้าใจหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรฉบับปรับปรุง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาชีพในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยจะศึกษาครอบคลุมทุกด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวิชาชีพ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดต่างกัน
3. เสนอแนวทางการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพระดับโรงเรียนสำหรับครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน

2. เป็นแหล่งข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพสำหรับโรงเรียนสังกัดหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535
2. สาระสำคัญที่ศึกษา ได้แก่ สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้นในการนำหลักสูตรไปใช้ในลักษณะของปริมาณหรือความเหมาะสมในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
2. วิชาอาชีพ หมายถึง รายวิชาที่อยู่ในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน
3. ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพ
4. โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533